

KDOV-blad

1917 - KDOV - 2017

100 jaar

Herfst 2017

KDOV (opgericht 21 april 1917)
KDOV-blad verschijnt 4 x per jaar

Voorzitter:

Ton (dr. A.A.M.J.) van Eck, Koningin Wilhelminalaan 532, 2274 BM Voorburg
voorzitter@kdov.nl - tel. 070 - 383 23 49

Vice-voorzitter:

Ruud (R.W.H.) Huijbregts, Poolsterlaan 8, 5632 AN Eindhoven
ruud.huijbregts@gmail.com - tel. 040 - 290 34 28 - fax. 0842 - 23 22 13

Secretaris:

Gemma (G.M.L.) Coebergh, Korte Begijnstraat 28, 2011 HC Haarlem
secretaris@kdov.nl - tel. 023 - 551 68 77

Penningmeester:

Ben (ir. B.A.G.) Hillen, Jachtwerf 12, 2725 DP Zoetermeer
penningmeester@kdov.nl - tel. 079 - 341 85 75

Bestuurslid:

Anja (A.) Hendrixx, Schinfelder Straße 42, D-52538 Gangelt
anja.hendrixx@t-online.de – tel. 00 49-2454-9028317

Geestelijk Adviseur:

Diaken Eric (Drs. E.H. A.) Fennis

Hoofdredacteur KDOV-blad:

Ruud (drs. R.T.M.) Hoogenboom
redactie@kdov.nl - tel. 0228-562632

Eindredacteur KDOV-blad:

Ben (ir. B.A.G.) Hillen, Jachtwerf 12, 2725 DP Zoetermeer

Doel:

De vereniging heeft ten doel de bevordering van het liturgisch en artistiek stijlbegrip van de kerkmusici, werkzaam binnen de Nederlandse rooms-katholieke kerkprovincie en de behartiging van de geestelijke en materiële belangen van haar leden.

Voorwaarden voor het lidmaatschap:

Een bepaalde mate van vakbekwaamheid in muzikaal en liturgisch opzicht, ten minste op het niveau van de eisen voor het getuigschrift van de KDOV.

De contributie 2017 bedraagt:

gewoon lidmaatschap € 41,- , 65+ lid € 29,- en reeds lid in 2004 tevens 65+ € 19,-.
Bankrekening NL42INGB0001031344 t.n.v. KDOV, Zoetermeer

Website: www.kdov.nl Webmaster: Ben Hillen – webmaster@kdov.nl

Opgaaf van leden en adreswijzigingen aan de secretaris.

Technische afwerking mededelingenblad: Ben Hillen

Druk & verzending: SchultenPrint, Zoetermeer

ISSN-nummer 1388-2341

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Van het bestuur.....	1
Personalia	2
IN MEMORIAM JAN VALKESTIJN.....	3
Zin en onzin over bekende musici	5
Korte berichten.....	9
Activiteiten.....	13
Orgelbouwnieuws	18
Nieuwe uitgaven	19

Van het bestuur

De viering van het 100-jarig bestaan van de KDOV is op

zaterdag 25 november 2017

in en rond de Kathedrale Basiliek St. Bavo in Haarlem.
Binnenkort ontvangt u van ons een uitnodiging waarbij we u dan vragen om uw komst naar deze feestelijke dag aan ons te bevestigen.

Programma:

10.00 – 10.30 u	Ontvangst van de leden met koffie.
10.30 – 11.30 u	Jaarvergadering KDOV (besloten).
11.30 – 12.00 u	Ontvangst van de overige gasten
12.00 – 13.20 u	Pontificale Eucharistieviering met als hoofdcelebrant Mgr. Dr. J. van den Hende en met zang door de Bavocantorij o.l.v. Sanne Nieuwenhuijsen.
13.20 – 14.45 u	Lunch in het Bisschopshuis.
14.00 u	Mogelijkheid tot rondleiding en bezoek aan het KathedraalMuseum.
15.00 u	Aanbieding van het eerste exemplaar van het jubileumboek geschreven door Petra van Langen. KDOV-leden kunnen hun boek die dag in ontvangst nemen.

- 15.10 – 16.10 u Concert m.m.v. het Kathedrale Koor St. Bavo met werken van Nederlandse componisten die lid waren van de KDOV zoals Hendrik Andriessen, Albert de Louis Toebosch, Bernard Bartelink, Jan Valkestijn. In dit concert vindt de première plaats van een door Ad Wammes in opdracht van de KDOV gecomponeerd motet voor koor en orgel. KDOV-leden kunnen hun partituur die dag in ontvangst nemen. Op het programma staat in elk geval het proprium en ordinario de Missa Christus Rex van Hendrik Andriessen.
- 16.10 – 17.30 u Feestelijke receptie.

Ontwikkeling rechtspositie

Er zijn op dit moment geen ontwikkelingen. (BH; september 2017)

Uw nieuwe e-mailadres

Wij willen u voortdurend vragen uw evt. gewijzigde e-mailadres aan ons door te geven aan: webmaster@kdov.nl. (BH)

Jubilea van KDOV-leden

Graag publiceren wij actuele informatie over KDOV-leden in ons blad. Daarbij gaat het om aankondiging van bijv. een jubileum. Graag naar: webmaster@kdov.nl (BH; september 2017)

Personalia

Nieuw adres:

Drs. A.H. (Albert-Jan) Roelofs, Gerard Reijnststraat 2593 EC Den Haag

25-jarig jubileum Mark Heerink

Op 5 november 2017 (11.00 uur) wordt gevierd dat Mark Heerink 25 jaar als dirigent/organist verbonden is aan de H.H. Cyriacus- en Franciscuskerk (Koepelkerk) te Hoorn. Deze voormalige parochie maakt nu deel uit van de H. Matteüsparochie van Hoorn e.o. "Onder zijn bezielende leiding leveren diverse koren een waardevolle muzikale bijdrage aan diensten binnen en buiten de Matteüsparochie. Daarnaast zorgt hij ervoor dat de monumentale orgels die onze parochie rijk is, klinken zoals ze horen te klinken; van subtiel tot majestueus, van ontroerend tot indrukwekkend. W zijn rijk met

zo'n kundig musicus en dat willen we vieren met een mooie en vooral muzikale dienst", aldus het parochiebestuur.
(RH; bron: "Bronwater", jrg.5, nr.5)

IN MEMORIAM JAN VALKESTIJN

Music is made for the glory of God and the pleasure of man

Velen kennen ongetwijfeld deze lijfspreuk van Mgr. Jan Valkestijn; hij heeft zijn hele leven zijn best gedaan om daar zijn steen(tje) toe bij te dragen.

Op 7 september 1928 werd Johannes, Wilhelmus, Nicolaas Valkestijn geboren in Amsterdam-West, niet ver van de Tichelkerk (de Jordaan), waar hij later diverse malen op verzoek van organist/dirigent Jos Pickers het orgel mocht bespelen.

In 1942 ging hij naar het kleinseminarie en in 1950 naar het grootseminarie in Warmond. Op beide seminaries was hij de organist. Vooral in Warmond namen zijn muzikale activiteiten behoorlijk toe: hij bespeelde niet alleen de piano of het orgel, maar was ook begonnen met

componeren en dirigeren.

Op 26 mei 1956 werd hij in de Kathedrale Basiliek van St. Bavo te Haarlem tot priester gewijd. Hij werd benoemd als kapelaan in Halfweg, waar het musiceren wat op een lager plan kwam te staan. In 1958 ging hij naar Amsterdam: de Lourdeskerk in Amsterdam-west. Van de toenmalige bisschop, Mgr. J. van Dodewaard, kreeg hij toestemming zijn parochiële werkzaamheden te combineren met lessen te volgen aan het Amsterdams Conservatorium. Tot 1963 gaf hij ook godsdienst- en muzieklessen op het klein seminarie Hageveld. Ook in Warmond hield hij zich tot 1967 bezig met de kerkmuzikale verzorging van de kapeldiensten.

In 1963 behaalde hij zijn diploma muziektheorie. Op het Amsterdams Conservatorium gaat hij nu tot 1992 de lessen kerkmuziek verzorgen.

Na het overlijden van de oprichter van het Muziekinstituut en Koorschool St. Bavo, Dr. A.I.M. Kat, in 1958 was er niet direct een goede opvolging

voorhanden. Totdat Mgr. J. van Dodewaard in 1963 aan Jan Valkestijn de opdracht gaf: “Ga jij eens dat zinkende schip redden”!

Aanvankelijk met enige tegenzin, maar al snel zeer enthousiast ging hij aan de slag: “dit is een kolfje naar mijn hand”, zei hij tegen de bisschop.

Het verzorgen van de liturgie in de kathedraal, het muzikaal opleiden van de koorschoolleerlingen, het leiden van de repetities en “uitvoeringen”, het regelen van de tournees naar het buitenland (tussen 1965 en 1989 zijn er 42 reizen gemaakt): het is een job die behoorlijk veel tijd kost. Daarom is het onbegrijpelijk dat Jan Valkestijn dit heeft kunnen doen naast zijn andere werkzaamheden aan het conservatorium en de St. Gregoriusvereniging, waar hij inmiddels ook actief bezig was.

Na 1977 krijgt hij weer meer tijd voor andere zaken (ondergetekende werd zijn assistent).

Aan de Universiteit van Amsterdam ging hij muziekwetenschappen studeren waar hij in 1982 cum laude voor slaagde.

Zijn hele leven heeft Jan Valkestijn gecomponeerd. Vanaf 1963 voornamelijk voor zijn eigen Kathedrale Koor, maar ook compositie-opdrachten voor andere koren of instanties.

Wat een enorme vondst is geweest, is de Anglicaanse psalm naar Nederland halen. Hij heeft er twintig verzorgd: een Nederlandse vertaling van een psalm gezet op een Engelse “chant”. Zelf heeft hij ook enkele chants geschreven. Tot op heden worden deze Nederlands-Engelse psalmen bijna iedere zondag gezongen in de Kathedrale Basiliek van St. Bavo en zijn/worden uitgebreid, zodat op de zondag de antwoordpsalm van die dag kan worden gezongen.

Ook heeft hij vaak gedacht aan de koren die te weinig mannen in de gelederen hebben: ontelbare driestemmige (SAB) missen, motetten, liederen.

Bijna al zijn composities zijn praktijkgericht, maar boeten niet in aan kwaliteit, in tegendeel zelfs. In de kathedraal werden en worden zijn werken met veel plezier gezongen, zoals de Bavomis, de Geloofsbelijdenis, de Johannespassie en de vele vier- of meerstemmige zettingen van de liederen uit het Bavoliedboek.

Ook het geschreven woord hanteerde hij veelvuldig. Als redactielid van het Gregoriusblad (1984-2001) schreef hij vele artikelen; ook een artikel over “*het gregoriaans*” in “de lof Gods geef ik stem” en verschillende boeken, o.a.: *Geschiedenis van de jongenszang tot aan de reformatie, Op maat geschoold – 50 jaar koorzang ronde Kathedraal St. Bavo, Stijlen en vormen in het gregoriaans.*

Nu is zeker lang niet alles gememoreerd over Jan Valkestijn; uit bovenstaande blijkt wel dat hij beschikte over een tomeloze inzet, een drive om alles zo goed en zo mooi mogelijk te verzorgen en een keiharde werker was.

Hij was een vriendelijk en hartelijk mens met veel belangstelling voor zijn medemens. Hij was een gentleman.

Op 61-jarige leeftijd (1989) nam Jan Valkestijn met pijn in het hart om gezondheidsredenen afscheid als directeur en Rector Cantus. Hij bleef echter met grote belangstelling alle ins en outs van het Kathedrale koor volgen.

Bijna iedere zondag zat hij op een stoel bij de eerste pilaar na de preekstoel kritisch te luisteren naar het koor en gaf indien nodig na afloop commentaar.

Met Kerstmis 2016 is hij naar het ziekenhuis vervoerd en kon daarna niet meer terugkeren naar zijn huis op het Emmaplein tegenover de kathedraal. Hij is nog twee keer geweest: op Goede Vrijdag en op Paaszondag 2017. Het is bijna symbolisch voor zijn geloof, dat na het lijden en de dood de opstanding volgt!

We verliezen in hem een goed mens, een inspirerend priester en fantastisch musicus.

Dat hij moge rusten in vrede.

Fons Ziekman

Zin en onzin over bekende musici

Ouderen onder ons kennen ongetwijfeld nog wel de Ooievaars-pocketserie met onder andere belevenissen van musici. Met titels als *Daar sta je dan* (violist Theo Olof, 1958), *Daar zit je dan* (pianist Hans Henkemans, 1961), *Dat hoor je dan* (muziekrecensent Henri C. van Praag, 1961) en *Daar lig je dan* (operazangeres Erna Spoorenberg, 1962). Veel later verscheen van Theo Olof bij uitgeverij Sijthoff ook nog *Daar ga je dan* (1986) over zijn reisimpressies. Smakelijke verhalen en inkijkjes in de wereld van de muziek zelf en niet te vergelijken met serieuze boeken over muziek, die toen ook verschenen, als Matthijs Vermeulen's *De muziek dat wonder* (1958), Willem Andriessen's *Mensen in de muziek* (1962), Hendrik Andriessen's *Over*

Muziek (z.j.) of Wouter Paap's *Mens en Melodie* (z.j.). Het boek *Mens en viool* (1964) van Jo Juda houdt het midden hiertussen.

Onlangs kocht ik tweedehands *Componisten zijn ook mensen* (2012) van Ben Daeter. Vooral omdat het vakantie was. Zelden zoveel onzinnige 'weetjes' bij elkaar gezien over allerlei musici en toch lees je door. Allerlei zaken rond gezin en milieu, zijpaden in carrières, relaties, uiterlijk, karakter, bijzondere begaafdheden en een enorme lijst met ziekten, doodsoorzaken, sterven en begrafenistaferelen passeren de revue. Geen boek om in één ruk uit te lezen, integendeel. Leuke, maar veelal onzinnige feiten of anekdotes, die (meestal) nergens toe doen, maar wel leuk zijn om een programmatoeelichting mee op-te-leuken.

Ik zal er een enige uitlichten, die voor onze KDOV-achterban interessant zijn:

- G.F. Händel kreeg te maken met een contract voor de fel begeerde functie van organist, maar voorwaarde was wel dat hij de dochter van de huidige organist Buxtehude moest trouwen. Heeft hij niet gedaan.
- In het gezin van J. Haydn werd veel gemusiceerd, maar een oom Franck, hoofdonderwijzer en dirigent van het kerkkoor, regelde zijn muzikale opleiding.
- De vader van G.Ph. Telemann stierf toen hij vier was. Zijn moeder onderdrukte zijn 'muzikale neigingen' en stuurde hem naar het gymnasium om daarna rechten en talen te studeren aan de universiteit van Leipzig.
- Z. Kodaly zong in een kerkkoor.
- A. Bruckner leerde noten lezen, viool- en orgelspelen van zijn vader. Zijn salaris van hulponderwijzer was zo laag, dat hij genoodzaakt was viool te spelen in een kroeg.
- De vader van E. Elgar was pianostemmer.
- C. Franck had een tirannieke, maar ook muziekminnende vader. Omdat zijn zoon een wereldberoemde virtuoos moest worden, verhuisden ze van Luik naar Parijs (waar hij nog niet werd toegelaten op het conservatorium, omdat hij te jong was).
- De vader van L. Lefébure-Wely was ook organist. Nadat zijn vader vanwege een verlamming was overleden volgde Louis hem op dertienjarige leeftijd als organist op. Nog jonger kan ook: F. Couperin werd in 1668 geboren in de organistenwoning van de Saint Gervais. Zijn vader was daar organist, maar overleed toen Francois tien jaar was. Hij nam toen de baan van zijn vader over! De beide ouders van J.S. Bach overleden vrij snel achter elkaar. Hij was op zijn tiende al wees. Tot zijn vijftiende werd hij grootgebracht door zijn oudere broer Johann Christoph, die organist was van de Michaeliskerk in Ohrdruf. Uiteraard meer aandacht in dit boek voor J.S. Bach's muzikale

(organisten)familie. Ook J.Ph. Rameau komt overigens uit een organistenfamilie. En J.P. Sweelinck leerde vermoedelijk orgel en klavecimbel spelen van zijn vader. De grootvader van Ch.-M. Widor was orgelbouwer en zijn vader organist.

- Het verhaal gaat dat H. Purcell op een bepaald moment zijn leraar overtrof en dat deze toen daarom zijn functie als organist van de Westminster Abbey aan hem afstond.

En zo zijn er nog wel meer 'weetjes' in dit boek te vinden. Er waren ook componisten, die zich aangetrokken voelden tot het priesterschap. Zo heeft G. Tartini nog een tijdje rondgelopen in priesterkleding. Bekend zijn verder A. Vivaldi, die op zijn 22e priester gewijd is, maar niet zo geschikt hiervoor was. Vanwege zijn rode haar werd hij 'Il Prete Rosso' (de rode priester) genoemd. F. Liszt had graag priester willen worden, maar dat mocht niet van zijn vader. Andere componisten die eerst voor priester studeerden waren Gounod, Grieg, Monteverdi, Obrecht en Perosi.

Affaires en maitresses zijn ook altijd interessant. De Frans-Ierse Augusta Holmès was leerling van César Franck en aanbieder van hem (hoewel getrouwd en met kind). Zij maakte erg veel indruk op Franck, die zelfs zijn *Derde Orgelkoraal* aan haar wijdde. L. Vierne had minder geluk: Zijn vrouw verliet hem voor de orgelbouwer Charles Mutin, degene aan wie hij zijn *Tweede Orgelsymfonie* had opgedragen. En de tweede vrouw van G.Ph. Telemann ging er vandoor met een Zweedse officier.

Veel ziektes en doodsoorzaken komen vervolgens langs. Eerst maar de ogen: Van jongs af aan had J.S. Bach een beperkt gezichtsvermogen (bijziend). G.F. Händel leed op een bepaald moment aan reuma en kreeg

een beroerte. Later kreeg hij nog een tweede beroerte en twee hartaanvallen. In 1752 werd hij blind aan zijn linkeroog. Dirigeren en orgelspelen (vooral improviseren) gingen echter nog prima. In 1757 werd hij volledig blind. Ook H. Schütz werd op latere leeftijd blind. De organist J. Stanley was vanaf zijn tweede levensjaar (door een ongeluk) vrijwel blind. Vrij slechtziend was ook L. Vierne, waardoor hij in 1906 bij een ongeluk op straat zo'n ernstige beenbreuk opliep, dat amputatie nog maar net kon worden voorkomen. Het kostte hem een jaar voordat hij de orgelpedalen weer kon bedienen.

We noemen in sneltreinvaart nog gehoorproblemen (Beethoven, Boyce, Fauré, Mattheson

en Spontini), kanker (Brahms, Elgar, Bartók), longproblemen/tbc (Liszt, Vivaldi, Franck, Palestrina, Purcell), hartproblemen/aanval (Britten, Bruckner, Reger), syfilis (Schubert), pest (Obrecht), psychische aandoeningen (Monteverdi, Orlando di Lasso, Reger), hersenbloeding (J.S. Bach), hersenziekte (Lefébure-Wely), beroerte (Schütz), nierproblemen (Mozart) en zenuwverlamming (Reger).

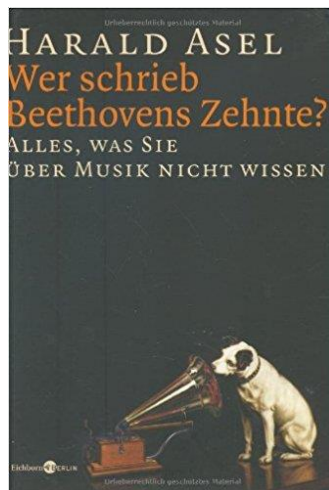
Op het einde van zijn 750e recital op 2 juni 1937 op zijn Cavaillé-orgel in de Notre Dame van Parijs kreeg de Franse organist Louis Vierne een hartaanval. Daarbij bleef zijn voet hangen op de E-pedaal. Zijn goede vriend en leerling Maurice Duruflé was hier getuige van.

Het sterven en begraven van Mozart en Beethoven kregen een eigen paragraaf van Daeter, maar er is ook aandacht voor de bijzondere begrafenissen van Brahms, Purcell, Monteverdi en Händel. Dat liep bij Mozart en Vivaldi toch heel anders, want dat werden 'naamloze graven'.

Uiteraard worden er veel meer componisten behandeld, maar ik heb geselecteerd op kerkmusici.

Vreemd genoeg miste ik in de uitgebreide literatuuropgave het bekende boek van D. Kerner *Krankheiten grosser Musiker* (1963) en Theo Olof's *Melomedicon* (1972), die ook een heel hoofdstuk besteed aan ziektes bij musici. Ook worden de blinde componisten/organisten Francesco Landini en Jean Langlais niet genoemd. Vreemd! Het blijft soms koffiedik kijken, hoewel onderzoekers bezig blijven. Mozart zou gestorven kunnen zijn aan niet goed doorbakken varkenskotletten (2001), kwikvergiftiging (2005, als gevolg van een behandeling voor syfilis), een bacteriële infectie (2009) of gebrek aan vitamine D (2012; hij componeerde vooral 's nachts en lag overdag in bed)? Bovendien was hij autist (2009)? Händel stierf aan boulimie en loodvergiftiging vanwege de grote hoeveelheden wijn (2009); Beethoven mogelijk ook aan zijn lever (1970, alcohol) of loodvergiftiging (2000). En Bach zou gestorven zijn na een dubieuze oogoperatie (2000). En dan zal ik nog heel wat 'onderzoeken' gemist hebben!

Mocht u nog niet voldoende 'weetjes' hebben gehad, dan kan ik u ook nog Harald Asel aanraden met zijn absoluut overbodige, maar daarom juist zo leuke wetenswaardigheidjes over klassieke muziek. Geef maar toe: Het heeft geen enkele zin om te weten dat Goldberg (van de Goldberg-varianten van Bach) met zijn zusters ruziede,

wie de uitvinders zijn van de Mozartkugel en de Händelwein, en dat het hondje van His Master's Voice een in 1884 van de straat opgepikte foxterriër is, die luistert naar de naam Nipper. Maar leuk is het wel! (Ruud Hoogenboom)

* Ben Daeter, *Componisten zijn ook mensen*, uitg. Aspekt, 2012, 319 blz., ISBN 9-789461-530677 (destijds € 32,99)

* Harald Asel, *Wer Schrieb Beethovens Zehnte? Alles, was Sie über Musik nicht wissen*, uitg. Eichborn, 2010, 280 blz., ISBN 978-3-8218-5841-8 (destijds € 19,95).

Korte berichten

Medewerkers Kerkmuziek KSSG Haarlem-Amsterdam ontslagen

En toen was daar een plotseling aangekondigde bezuinigingsoperatie van het bisdom Haarlem-Amsterdam die de KSSG hard treft en waardoor de aangekondigde activiteiten naar het begin van 2018 verschoven moeten worden. Met de geplande 'parochietour' willen ze later dit jaar een aanvang nemen.

De maatregel die de KSSG in het kader van deze bezuinigingen direct treft is de ontslagaanzegging aan de medewerkers Bert Stolwijk en Mark Heerink. Zonder de vaste ondersteuning van beroepskrachten als Bert en Mark kunnen veel van hun reguliere activiteiten, zoals de ondersteuning van kinderkoren, het geven van cursussen en het organiseren van contactdagen voor koren en organisten, in de toekomst nauwelijks meer plaats vinden.

Het bestuur van de KSSG is op een aantal fronten aan het werk om te voorkomen dat bovenstaand doemscenario werkelijkheid wordt. Zo doen ze hun uiterste best om de continuïteit van het werk ten behoeve van al die mensen die zich met hart en ziel inzetten voor de kerkmuziek te waarborgen en om ervoor te zorgen dat wij voldoende tijd krijgen voor een ordelijke reorganisatie van de KSSG.

Om dat doel te bereiken hebben ze aan de parochiebesturen in ons bisdom gevraagd om een petitie met die inhoud te ondersteunen. Hopelijk ondersteunen alle parochiebesturen ook deze petitie. Maar u kunt ook zelf uw steun betuigen door een e-mailbericht te sturen naar

secretaris@kssg.nl. We zullen de reacties dan doorgeven aan het bestuur van het bisdom. Aldus een mededeling van Tom van Brederode, voorzitter, en Dirk J. van Egmond, secretaris a.i. (*RH; bron: Nieuwsbrief Doorgeven, nr.17, aug. 2017*)

NSGV Bisdom Den Bosch gaat door als KISG Den Bosch

De vertrouwde NSGV heeft in de zomer 2017 een nieuwe start gemaakt als: *Kerkelijke Instelling Sint Gregorius (KISG)*. Een nieuwe naam, een nieuw logo en enkele nieuwe bestuursleden. Wat blijft is de inzet ten dienste van de kerkmuziek in het Bossche bisdom. De KISG wil de parochies in ons bisdom van dienst zijn op het gebied van vorming en advies. Muzikale en liturgische vorming blijft een permanente opdracht voor allen die dienstbaar zijn aan de liturgie. Daarnaast wil de

KISG zich blijven inzetten voor nieuwe initiatieven. Een van de belangrijkste daarvan is de scholing, muzikaal en liturgisch, van cantores. De cantor is sinds de liturgievernieuwing van Vaticanum II een officiële liturgische functie. Naar de toekomst toe zal de cantor een belangrijke taak gaan innemen in het liturgisch leven van onze parochie- en geloofsgemeenschappen. De meeste kerkkoren kampen met een gebrek aan (voldoende) aanwas. De rijke zangtraditie, die ons bisdom kent, willen wij echter op een verantwoorde wijze naar de toekomst dragen. In de komende maanden zal het veranderingsproces van NSGV naar KISG z'n vervolg krijgen. Zo komt er een nieuwe website en worden enkele nieuwe initiatieven ontwikkeld. Het nieuwe bestuur van de KISG wil, samen met Esther Sijp als consulent, zich inzetten voor de kerkmuziek in ons bisdom. Wij willen pastorale teams, koorbesturen, dirigenten en organisten van dienst zijn in de meest brede zin van het woord. Schroom niet contact met ons op te nemen. In de nieuwe structuur van de KISG is een directe band ontstaan tussen de Dienst Liturgie van het bisdom en de kerkmuziek die tot nu toe door de NSGV werd behartigd. Mgr. De Korte heeft de beleidsterreinen van liturgie en kerkmuziek samengebracht. De bisschoppelijk gedelegeerde voor de liturgie (deken Vincent Blom) en de bisdom-beleidsmedewerker voor liturgie (Freek van Genugten) hebben vanaf heden (van rechtswege) zitting in het KISG-bestuur in de functies van respectievelijk voorzitter en secretaris. Een nieuwe penningmeester zorgt voor het beheer van de gelden. Bestuurslid Bert Augustus is namens het bestuur beschikbaar voor advies met betrekking tot het erfgoed van orgels en luidklokken. Een goed en verantwoord gebruik van de orgels vergt aandacht. Hetzelfde geldt voor de luidtradities van onze klokken.

(RH; bron: Nieuwsbrief KISG 's-Hertogenbosch, jrg.1, nr.1, zomer 2017)

500 kerkmusici bijeen in Rome

In de eerste week van maart vond in Rome een internationaal congres plaats rond muziek en liturgie. Aanleiding was dat precies 50 jaar geleden de instructie *Musicam Sacram* verscheen, het eerste Romeinse document

over kerkmuziek. De Pauselijke raad voor cultuur organiseerde het congres, waar ruim 500 deelnemers uit de gehele wereld aan deelnamen. Vanuit Nederland was Richard Bot, medewerker van Bisdom Rotterdam, present.

Het congres wilde een stimulans geven aan een grondige reflectie op het terrein van muziek, liturgie, theologie en fenomenologie. In negentien lezingen en diverse ronde tafelgesprekken spraken de deelnemers over het muzikaal erfgoed, de urgentie van een gedegen vorming in de verschillende muzikale functies in de liturgie, de kansen en valkuilen bij vertalingen, de plaats en rol van kerkmusici.

Tijdens het congres was er een eucharistieviering in de St. Pieter (koor, Pauselijke muziekinstituut Rome), gezongen vespers en concert in de Sixtijnse kapel en audiëntie bij Paus Franciscus in de Sala Clementina.

Kardinaal Gianfranco Ravasi, president van de Pauselijke raad voor Cultuur gaf in zijn slotwoord aan dit congres te zien als een startpunt. De Pauselijke raad wil in de toekomst vaker dit soort congressen organiseren om in dialoog te treden met de wereld over Muziek en Kerk en fundamentele studie te bevorderen. (bron: persbericht 20 maart 2017 bisdom Rotterdam)

Peter Dijkstra naar Groot Omroepkoor

Dirigent Peter Dijkstra zal in Hilversum voor vier seizoenen van ongeveer vijf weken 1e gastdirigent worden bij het Groot Omroepkoor. Hij zal zowel a-capella- als symfonisch-vocale concerten gaan dirigeren in o.a. AVROTROS Vrijdagconcert en de NTR ZaterdagMatinee. Ook de instudering van grote werken als advisering op vocaal-artistiek gebied neemt hij voor zijn rekening. Voor meer info: www.gok.nl. (RH)

Koornetwerk Nederland heeft een nieuw logo

Onlangs ging de Vereniging van Nederlandse Korenorganisaties (VNK) officieel over in Koornetwerk Nederland. Met ruim 1,7 miljoen actieve koorzangers (amateur én professioneel) is de Nederlandse koorsector veruit de grootste kunstensector van Nederland! En met een achterban van 140.000 leden vormt Koornetwerk Nederland de grootste korenorganisatie in Nederland. Die kleurrijke verzameling van koren zien we ook weerspiegeld in het nieuwe logo. Zie ook www.koornetwerk.nl. (RH)

Choir app nu te downloaden

De digitale bladmuziek is in opkomst, dus het was een kwestie van tijd: Carus Verlag heeft een Choir app gelanceerd. De app is te downloaden in de app store. Vervolgens blader je door de bibliotheek en koop je de partituur die je nodig hebt. Je hebt dan niet alleen de digitale bladmuziek,

maar ook je eigen 'coach' om je voor te bereiden op de repetities. Zo kun je de muziek beluisteren (een highlighter loopt mee in de partituur); in iedere willekeurige maat beginnen; je eigen zangpartij laten uitlichten, zowel visueel als auditief (die klinkt dan luider!) of het tempo vertragen. En dat alles om het instuderen nóg makkelijker te maken. (RH; bron: ZingMagazine, nr.76, sept./okt. 2017)

Theo Jellema stadsorganist Leeuwarden

Op initiatief van de Historische Vereniging Aed Levwerd wordt Theo Jellema met ingang van 2 oktober 2017 benoemd tot stadsorganist van Leeuwarden. De nieuwe stadsorganist heeft tot taak door middel van concerten, stadswandelingen en jeugdprojecten de liefde voor het orgel levend te houden. Met de benoeming van Jellema wil men een eeuwenoude traditie nieuw leven inblazen: Leeuwarden benoemde namelijk al in 1597 de eerste stadsorganist: Matthys Matthyszoon. Hij moest alle dagen 's avonds het orgel bespelen. De jaarlijkse beloning daarvoor bedroeg toen 200 gulden. In 1798 werd de functie opgeheven. De laatste jaren zijn steeds meer stadsorganisten aangesteld. In de meeste gevallen betreft het een onbezoldigde erefunctie en dat geldt ook voor de aanstelling in Leeuwarden. (RH; bron: NotaBene, augustus 2017; De Orgelvriend, nr.7, sept. 2017)

Regeling voor erkende restauratiebouwbedrijven (update)

Na een lange periode van voorbereiding is er nu een nieuwe versie van de BRL 3000 Erkend Restauratie Bouwbedrijf (ERB). De ERB is een van de eerste kwaliteitsregelingen voor restauraties in Nederland en heeft zich inmiddels een stevige positie in de monumentenzorg verworven. Sinds het uitkomen van de eerste versies van de BRL zijn er diverse ontwikkelingen geweest die een plaats verdienen in de ERB. De ERM-uitvoeringsrichtlijnen mogen zich in toenemende populariteit verheugen. Voor het werk van de ERB-aannemer zijn met name de uitvoeringsrichtlijnen URL 3001 Historische Houtconstructies en URL 4003 Historisch Metselwerk van belang. De nieuwe versie borgt dat ERB-aannemers werken volgens deze richtlijnen. Met de nieuwe versie 2.0 wordt die koppeling gerealiseerd.

Verder is er veel aandacht voor het vaststellen van de uitgangspunten voor de restauratie ('de restauratieladder') en het omgaan met onverwachte schades en andere wijzigingen tijdens de werkzaamheden. De BRL is aangevuld met enkele informatieve bijlagen.

Inmiddels hebben meer dan 40 restauratiebouwbedrijven een ERB-certificaat behaald.

Grotere en kleinere bedrijven, verspreid over heel Nederland. Er is een lijst met erkende restauratiebouwbedrijven beschikbaar. Een erkende restauratieaannemer mag het logo erkende restauratiekwaliteit voeren. Met het logo is het bedrijf ook visueel herkenbaar als bedrijf dat voldoet aan de kwaliteitseisen die aan vakkundige restauratiebedrijven worden gesteld.

De nieuwe versie van de ERB is vanaf nu te gebruiken. De oude versie (versie 1.2) vervalt per 1 juli 2018. ERB-bedrijven hebben tot 1 juli 2018 de tijd om de overstap te maken naar versie 2.0. Met deze wijzigingen is de ERB op dit moment weer volledig up to date. ERM zorgt uiteraard ook dat de ERB in de toekomst actueel en praktijkgericht blijft. Voor meer info: www.stichtingERM.nl. (RH; bron nieuwsbrief ERM, 25 juli 2017)

Break Free is 'Beste kerkband van Nederland'

Op 22 juni is na een 'swingende openluchtpraise' tijdens het EO-jubileumweekend de groep Break Free uit Zwijndrecht uitgeroepen tot 'Beste kerkband van Nederland'. Volgens de juryleden André Bijleveld, Denis Brand en Wim Grandia, unaniem in hun oordeel, prezen "de kwaliteit en 'meezingbaarheid' van de band". Tweede werd de band Amaze uit Enschedé, derde Generation Praise uit Huizen.

(RH; bron: EO-Visie, nr.27/28, 8-21 juli 2017); zie ook:

www.breakfreeworship.nl

Activiteiten

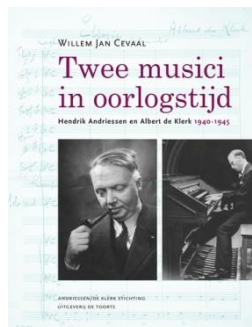
Het Andriessen / De Klerk Festival 2017

Dat dit jaar Hendrik Andriessen en Albert de Klerk centraal staan is wellicht al voldoende bekend bij onze achterban (zie ook KDOV-blad Zomer 2017, p.11-12 en 23). Van 15 september tot 3 oktober is er volop muziek te horen

in de Haarlemse binnenstad. Voor het volledige programma verwijst ik graag naar:

www.andriessendeclerkfestival.nl.

Het Festivalboek *Twee musici in oorlogstijd; Hendrik Andriessen en Albert de Klerk, 1940-1945* van de musicoloog Willem Jan Cevaal wil ik graag in een volgend KDOV-blad bespreken. Het is vanaf 15 september voor € 22,50 verkrijgbaar via de boekhandel of online via www.toorts.nl; ISBN 978 90 6020 859 5. (RH)

Zangdagen KISG Den Bosch

Voor het komende werkjaar van de nieuwe KISG 's-Hertogenbosch staan er twee zangdagen gepland: Zaterdag 28 oktober 2017: Zangdag rond het 'nieuwe' Onze Vader. Afgelopen Advent is de tekst van het Gebed des Heren herzien. Op zaterdag 28 oktober willen wij een zangdag houden rond de gezongen versie van het Onze Vader. Centraal staat hierbij de compositie van Floris van de Putt. Ook wordt aandacht gegeven aan de zo gangbare versie van de componist F. Keessen. De zangdag wordt gehouden in het St. Janscentrum te 's-Hertogenbosch. Aanvang 10.00 uur. Rond 16.00 uur wordt de dag afgesloten. Verdere informatie volgt.

Zaterdag 7 april 2018: Parallel aan de vormseldag 'Power of Fire' wordt in Den Bosch een zangdag georganiseerd over de zang- en liedkeuze tijdens de vormselvieringen. Informatie volgt later.

(RH; bron: Nieuwsbrief KISG 's-Hertogenbosch, jrg.1, nr.1, zomer 2017)

Dag van de Kerkmuziek Roermond

Op zondag 8 oktober vindt in Roermond, als onderdeel van de Limburgse Koordagen 2017, de Dag van de Kerkmuziek plaats. Er is een open repetitie uit de nieuwe studiemap 'Jubelt voor God' en een workshop gregoriaans. Ook is er een selectie van orgelwerken uit het archief van Jan Seevens, organist-componist uit Heerlen, als studiemap door de SGV gepubliceerd, waaruit geput wordt bij de workshop orgel. Ook is een masterclass orgel door Jean-Pierre Steijvers geprogrammeerd. Tijdens de afsluitende vespersdienst in de kathedraal zullen alle kerkkoren mgr. Wiertz, hun eregast, zingend uitwaaien met een lied, dat voor deze gelegenheid is geschreven. (RH; bron: Gregoriusblad, nr.3, sept. 2017)

Orgelconcerten in het Concertgebouw Amsterdam

Al heel wat jaren is Leo van Doeselaar vaste organist van het Concertgebouw in Amsterdam. Ook komend seizoen staan er weer concerten op het programma:

Op zaterdag 17 februari 2018, aanvang 14.15 uur, is in de serie 'RFO & Friends' (Radio Filharmonisch Orkest) een concert met twee orgelwerken. De aankondiging vermeldt: "Camille Saint-Saëns was twintig jaar lang titulair organist van de Parijse Madeleine. Zijn beroemdste grote orkestwerk is de *Derde Symfonie* uit 1886, met in het tweede en vierde deel een belangrijke, maar niet virtuoos schitterende rol voor het orgel. De symfonie is opgedragen aan Franz List, van wie het ooit zo populaire *Ave Maria d'Arcadelt* in een orgelversie tot klinken komt".

Hetzelfde orkest en dezelfde organist treden op zaterdag 12 mei 2018, aanvang 14.15 uur, aan. Naast de *Achtste Symfonie* van Bruckner ook een Wereldpremière van een nieuw orgelwerk van de Nederlander Jan Welmers. Het betreft hier opdrachtwerk van NTR Zaterdagmatinee, met financiële ondersteuning van het Fonds Podiumkunsten. De titel is nog niet bekend. Uit de aankondiging het volgende: "Het orgel speelde niet alleen bij Bruckner van jongs af aan een hoofdrol, ook de Nederlander Jan Welmers (Zuidlaren, 1937) heeft het orgel als zijn belangrijkste medium verkozen. Zijn bekendste orgelwerk, met de bijna Bruckneriaanse titel *Sequens*, is tot ver over de grenzen bekend en al driemaal op cd verschenen. Welmers scheidt net als Bruckner kathedralen van muziek waarin de herhaling een even grote rol speelt als het koraal". Voor meer info: www.zaterdagmatinee.nl of www.concertgebouw.nl; verkoop: 0900-6718345. (RH)

Andriessen/De Klerk in de Cathrien te Eindhoven

Op zaterdag 23 september om 15.00 uur spelen in de serie KamerMuziek in de Cathrien te Eindhoven instrumentalisten o.l.v. *Ruud Huijbregts* muziek van Hendrik Andriessen en Albert de Klerk.

Het is dit jaar 125 jaar geleden dat Hendrik Andriessen geboren werd en exact een eeuw terug dat Albert de Klerk ter wereld kwam. Het samenvallen van deze jubilea is een gelegenheid bij uitstek om de werken van beide componisten nog weer eens extra onder de aandacht van het publiek te brengen. Toegang € 7. (RH; bron: *nieuwsbrief Muziek in de Cathrien*, 18 aug. 2017)

Kerkkorendag 2017 in het kader van het Lutherjaar 2017

Graag nodigen wij u uit tot het bijwonen van de bijzondere Kerkkorendag 2017, die dit jaar zal worden gehouden op zaterdag 14 oktober a.s. in de Lutherse Kerk in Utrecht, Hamburgerstraat 9. In het kader van het Lutherjaar 2017 wordt het een extra feestelijke korendag. Niet alleen lutherse kerkkoren en cantorijen, maar iedereen die van zingen houdt mag meedoen. De kinderen van onze Jeugd muziekdagen

werken mee en tevens worden de deelnemers van onze werkweek en van Stichting Koninginnezing van harte uitgenodigd!

Om 10.00 uur staat koffie en thee klaar, om 10.30 uur beginnen de repetities (lunch zelf meenemen) en we sluiten de dag om 16.00 uur af met een Vesper.

Dus...houdt u van zingen, zing dan mee!!!

De kinderen zullen 's ochtends in een aparte ruimte repeteren, na de lunch zal gezamenlijk worden gerepeteerd.

Uiteraard(!) zullen kerkliederen van Luther centraal staan, een aantal in nieuwe, recente hertalingen. Daarnaast veel Lutherse meerstemmige kerkmuziek en muziek voor de liturgie van de afsluitende Vesper. De dag zal worden geleid door Els Hermanides en Hans Jansen. Liturg is Ds. Perla Akerboom-Roelofs, organist is Sebastiaan 't Hart.

Aanmelding vóór 30 september bij Els Hermanides:

e.hermanides@hetnet.nl of 020 644 60 87.

Buxtehude-Bach-masterclass in Purmerend

Op zaterdag 14 oktober 2017 geeft organist Tjeerd van der Ploeg in de St.-Nicolaaskerk te Purmerend een masterclass over de componisten Dieterich Buxtehude (1637-1707) en Johann Sebastian Bach (1685-1750). Het is algemeen bekend dat Bach op twintigjarige leeftijd vanuit Arnstadt een voetreis ondernam naar Lübeck om daar Buxtehude te horen spelen. Buxtehude heeft als geen ander invloed uitgeoefend op de jonge Bach. In deze masterclass zal onder meer worden ingegaan op voordracht, tempo, de ontwikkelingen in speelmannieren en registratiepraktijken. Ook zal veel aandacht worden gegeven aan retorische principes en de stylus fantasticus, die, met name via Buxtehude, Bach heeft beïnvloed in zijn vroege periode. Het Garrels-orgel, dat dit jaar 275 oud is, is een fantastisch instrument voor repertoire van Buxtehude en Bach. Opgave voor de masterclass kan via www.orgelnet.nl. Er is maximaal plaats voor tien actieve deelnemers. Kosten voor actieve deelname bedragen € 35. Bij opgave ook graag vermelden welk werk gespeeld gaat worden. Ook toehoorders zijn welkom, een toegangsbewijs kost € 10. De dag begint om 9.30 uur en wordt rond 16.15 uur afgesloten. Gedurende de middagpauze is een kort bezoek mogelijk aan de dichtbij gelegen Lutherse Kerk waar behalve het Van Dam-orgel (1892) ook een orgel staat van Thomas Elliot (1817).
(RH; bron KVOK-NotaBene, 2017-7)

Zingen lekker belangrijk

Op 2 oktober 2017 organiseert het Landelijk Kenniscentrum voor Cultuur-educatie haar jaarlijkse conferentie voor professionals die werken in de amateurkunst, buitenschoolse kunsteducatie en community arts. Daarin zijn ook een drietal sessies aangedragen door de stuurgroep van Zingen Lekker

Belangrijk, speciaal voor hen die in de koorwereld werkzaam zijn. Een kleine keuze uit het aanbod:

* Kansen voor de koorwereld: muziekeducatie in het primair onderwijs - Chantal de Bonth (sessie 6). De laatste jaren is in het onderwijs veel aandacht voor muziekeducatie. Denk bijvoorbeeld aan de FCP-subsidieregeling Muziekimpuls, de Handreiking Muziekonderwijs 2020 en de nationale wedstrijd voor scholen van Meer Muziek in de klas. Maar de vraag is nu hoe deze positieve aandacht ook buiten het klaslokaal merkbaar wordt? En wat voor de koorwereld goede aanknopingspunten zijn?

* Zingen Lekker Belangrijk (sessie 8): Onder de naam Zingen lekker belangrijk sloegen in 2016 een aantal partijen in de koorwereld de handen ineen om de sector stevig op de kaart te zetten en toekomstbestendig te maken. Het bijzondere aan dit initiatief is dat zowel professionele als amateurkoren hierin met elkaar optrekken. Een gesprek met de Initiatiefnemers van het eerste uur Daphne Wassink (o.a. vice-voorzitter European Choral Association), Martine Spanjers (ZIMIHC), Tido Visser (Nederlands Kamerkoor) en Piet Roorda (LKCA). De centrale vraag is hoe Zingen Lekker Belangrijk bijdraagt aan de toekomst van de koorsector.

* Koorzingen in Nederland - Herman Schimmel en Roy Voogd (sessie 7): Herman Schimmel en Roy Voogd schetsen in twintig beelden van de mooiste en opvallendste initiatieven in de koorwereld een beeld van de toekomst.

(RH; bron: mailing 5 sept. 2017)

Concerten in het Rijksmuseum te Amsterdam

Vanaf 29 oktober 2017 is er elke maand een verrassend muzikaal optreden door studenten van het Conservatorium in het Rijksmuseum. Alle concerten zijn gebaseerd op één of meerdere kunstwerken uit de Rijksmuseumcollectie. Musicoloog en kunsthistoricus Marko Kassenaar zal toelichting geven op de gekozen werken. Na de concerten heeft u de gelegenheid om de kunstwerken met een nieuwe blik te bekijken.

De toegang is € 10,- (excl. museumbezoek). De concerten in het auditorium van het museum vinden plaats op de zondagmiddagen 29 oktober, 19 november, 17 december, 14 januari 2018 en 18 februari van 14.00-15.15 uur. Het museum kent ook een bijzondere collectie historische muziekinstrumenten! Voor meer info:

www.rijksmuseum.nl/zondagmiddagconcerten. *(RH; bron: mailing 7 sept. 2017)*

Orgelbouwnieuws

Elbertse Orgelmakers nu hofleverancier

Op zaterdag 16 juni 2017 is de firma Elbertse Orgelmakers officieel 'Hofleverancier' geworden. Aanleiding is het honderdjarig bestaan van dit familiebedrijf, gestart in 1917 met de grootvader van Hans Elbertse. Zijn opa werkte nog bij de Utrechtse firma Maarschalkerweerd, maar is voor zichzelf begonnen. In de beginjaren bouwde hij veel nieuwe orgels, vooral voor rooms-katholieke kerken, maar sinds eind jaren '80 richt het bedrijf zich meer en meer op restauraties en groot onderhoud van historische orgels uit met name de 19e eeuw. De vierde generatie, Jos Elbertse, is inmiddels ook toegetreden tot het bedrijf. Met de toekenning wordt ook aangegeven, dat het bedrijf een vooraanstaande positie inneemt in de branche. (RH; bron: *De Orgelvriend*, sept. 2017)

Replica Schnitger-orgel in Groningen

Orgelbouwer Bernhardt H. Edskes uit Zwitserland werkt met zijn specialisten aan de herbouw van het Schnitger-orgel dat ooit in de Lutherse Kerk van Groningen heeft gestaan. Bijzonder is, dat bij het orgel een apart continuo-klavier komt, waardoor de dirigent-organist kan begeleiden en tegelijk dirigeren, alsmede kan er quatre-mains gespeeld worden.

Manuaal	Borstwerk	Pedaal
1. Praestant 8'	1. Gedekt 8'	1. Praestant 8'
2. Holpijp 8'	2. Blokfluit 4'	2. Bourdon 16'
3. Octaaf 4'	3. Octaaf 2'	3. Octaaf 4'
4. Siffluit 4'	4. Woudfluit 2'	4. Mixtuur V-VI
5. Nasat 3'	5. Quint 1 1/2'	5. Bazuin 16'
6. Octaaf 2'	6. Scherp	6. Trompet 8'
7. Sesquialter II	7. Kromhoorn 8'	7. Cornet 2'
8. Mixtuur IV		
9. Trompet 8'		
10. Vox Humana 8'		

Drie afsluiters, tremulant, schuifkoppel, toonhoogte a' = 415 Hz.

Op 31 oktober 2017 opent burgemeester Peter den Oudsten de vijfde editie van het Schnitgerfestival. Het openingsconcert wordt gespeeld op het nieuwe barokorgel met muziek en zang van het Luthers Bach Ensemble onder leiding van dirigent-organist Ton Koopman. Voor het programma en de kaartverkoop zie www.schnitgerfestival.nl. Voor meer info: www.schnitgerorgel2017.nl. (RH; bron: *De orgelvriend*, nr.6, juli/augustus 2017)

Ingebruikname barokorgel TivoliVredenburg

Op vrijdag 25 augustus werd het nieuwe barokorgel in de Grote Zaal van TivoliVredenburg in Utrecht in gebruik genomen. Dit vond plaats om 16.00

uur, enkele uren voordat het Festival Oude Muziek van start ging. Na de officiële overdracht en inspelning kreeg het orgel, gebouwd door Gebr. Van Vulpen onder advies van Peter van Dijk, een vooraanstaande rol in dit festival. 's Avonds werd het instrument gebruikt tijdens het openingsconcert van het festival, dat gegeven wordt door het ensemble 'La Divina Armonia' en organist Lorenzo Ghielmi.

Het idee voor de bouw van een barokorgel in Utrecht was er al decennia geleden, maar kwam pas echt van de grond toen Stichting Orgel Comité Muziekcentrum Utrecht het plan in 2012 nieuw leven inblies. De komst van het orgel heeft veel betekenis voor de concertpraktijk van de oude muziek wereldwijd. Meer info: <https://oudemuziek.nl>.

Voor een filmpje over de bouw van het orgel:

<http://oudemuziek.nl/agenda/alle-concerten-20172018/fom-01-presentatie-orgel/fom-01-presentatie-orgel/>

Nieuwe uitgaven

Premier Livre d'Orgue (1690) van Jacques Boyvin uitgebracht op dubbel-cd

Op 14 mei jongstleden vond de presentatie plaats van de dubbel-cd met het integrale Premier Livre d'Orgue van Jacques Boyvin(1649-1706). Deze presentatie vond plaats in Hilvarenbeek omdat de opnamen plaatsvonden op het Van Hirtum-orgel (1840) aldaar. De uitvoerder van deze muziek is Ad van Sleuwen, al jaren vaste organist op dit instrument en sinds 2016 stadsorganist van Hilvarenbeek. Het orgel leent zich uitstekend voor het Franse klassieke orgelrepertoire: een helder plenum, geprononceerde tongwerken, en ronde fluiten , alsmede een lage stemming van 392 Hz en een oude stemming zorgen voor een verrassend oud klankbeeld.

Boyvin, in Parijs geboren, was als organist verbonden aan de Kathedraal van Rouen alwaar hij aanvankelijk een orgel bespeelde van Desenclos en Thierry. Nadat een hevige orkaan grote schade had toegebracht aan het instrument volgde in 1686 een restauratie door Robert Cliquot. Het was uiteindelijk dit instrument dat model stond voor het Premier Livre d'Orgue uit 1690 en ook voor het latere Deuxième Livre d'Orgue uit 1700.

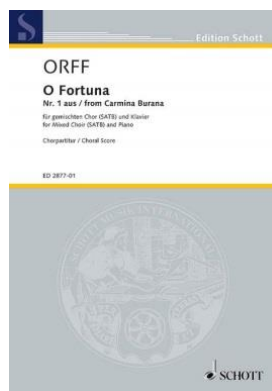
Het eerste exemplaar van de CD werd op 14 mei uitgereikt aan Pastoor Barberien en Burgemeester Palmen, die de geestelijke en wereldlijke overheid van Hilvarenbeek vertegenwoordigden.

Informatie via website www.advansleuwen.nl (*persbericht Ad van Sleuwen*)

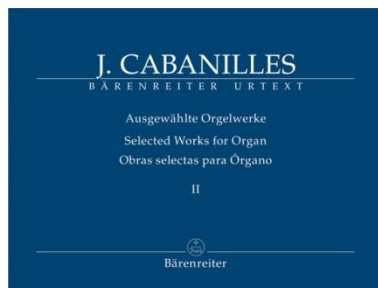
O Fortuna van Orff

Het openingskoor *O Fortuna* uit de *Carmina Burana* van Carl Orff is kennelijk zo populair, dat uitgeverij Schott meende er goed aan te doen om een aparte uitgave voor koor en piano hiervan te maken. Het stuk is nu dus eenvoudig en goedkoop te programmeren. (RH)

* *O Fortuna*, € 5,50 (min. 20 exemplaren), ED 2877-01, en.schott-music.com/shop.

De orgelwerken van Joan Cabanilles

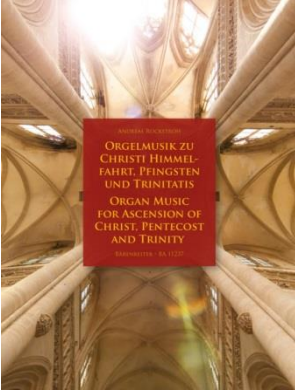
Van de hand van Joan Cabanilles (1644-1712), kathedrale organist van Valencia, verschenen in zijn tijd diverse *Tientos*, *Diferencias* en *Versos*. Bij Bärenreiter-Verlag verschenen onlangs twee delen met in totaal 22 van zijn belangrijkste *Tientos*. (RH)

* Joan Cabanilles: Selected Works for Organ. Vol. I. Edited by Miguel Bernal Ripoll and Gerhard Doderer. Bärenreiter-

Verlag 2017. BA 11228. € 34.95.

* Joan Cabanilles: Selected Works for Organ. Vol. II. Edited by Miguel Bernal Ripoll and Gerhard Doderer. Bärenreiter-Verlag 2017. BA 11229. € 34.95.

Orgelmuziek voor Hemelvaart, Pinksteren en Drie-eenheid

Eveneens verscheen bij Bärenreiter een verzameluitgave voor muziek bij de hoogfeesten van Hemelvaart, Pinksteren en Drie-eenheid. Hierin naast 'koraal-gebaseerde' orgelmuziek ook 'vrije orgelwerken'. De stukken zijn qua moeilijkheidsgraad makkelijk tot semi-professioneel. Het geheel wordt aangevuld met biografische informatie. Erg geschikt dus voor amateurorganisten, maar ook handig voor professionals. (RH)

* Andreas Rockstroh: Organ Music for Ascension of Christ, Pentecost and Trinity. Bärenreiter-Verlag 2017. BA 11237. € 27.95.

De erfenis van Mozart

Duik onder in de Romantiek met de sfeervolle historische roman *Erfenis van Mozarts* van Femke Roobol, over familie, liefde, bals en baronessen, maar ook over jaloezie en verlies. 1778. Op doorreis naar Parijs leert Wolfgang Amadeus Mozart de muzikale familie Weber kennen. Constanze raakt door hem gefascineerd, maar de componist heeft enkel oog voor haar oudste zus Luise, die hem echter afwijst. Jaren later, tijdens een gemaskerd bal in Wenen, ziet Constanze Mozart weer en ze worden al snel verliefd. De twee verlopen zich, maar Mozarts vader geeft zijn zoon niet zomaar toestemming om te trouwen met een 'Weberische'. Ze trouwen toch en tijdens hun huwelijk moet Constanze toezien terwijl haar echtgenoot met Luise werkt, net als met talloze andere zangeressen over wie hij lyrisch is. In 1791 sterft Mozart en hij laat Constanze achter met schulden, twee kleine kinderen en stapels bladmuziek. Aan haar de taak om haar leven weer op te pakken en zorg te dragen voor de muzikale erfenis van de grote componist. In deze historische roman vol muziek geeft Femke Roobol een beeld van de vrouw die door Mozarts familie werd gehaat terwijl Mozart zelf haar zo hartstochtelijk liefhad. Bovendien schetst ze de moeizame verhouding tussen de Weber-zussen.

* Femke Roobol, *De erfenis van Mozart*, € 19,90, uitg. AmboAnthos, ISBN 9789026339271.

Recensie cd-box 'Verborgen parels van Michaël Maarschalkerweerd

Twee jaar geleden vond een groot-schalige herdenking van de Utrechtse orgelmaker Michaël Maarschalkerweerd (1838-1915) plaats. De hoofdactiviteiten omvatten een uitgebreide concertreeks op Maarschalkerweerd-orgels, een tentoonstelling in de Nicolaïkerk te Utrecht en later in het Museum Elburg en een symposium in het Utrechtse Catharijneconvent. Deze cd-box kan men beschouwen als een verlate afsluiting. Vier organisten waren bereid om ieder één cd op te nemen op in totaal twaalf minder bekende maar niet minder fraaie orgels. Befaamde instrumenten zoals in de Maria van Jessekerk te Delft, de 'Peperbus' in Zwolle en Maarschalkerweerds opus magnum in het Amsterdamse Concertgebouw zal men hier dus niet aantreffen.

Gerrit-Christiaan de Gier bespeelde de twee orgels in de St. Jeroenskerk te Noordwijk en in de Hervormde Dorpskerk van Wijk aan Zee, Eric Koevoets koos voor de Paterskerk te Eindhoven, de St. Pancratius te 's-Heerenberg en de O.L.V. Onbevlekt Ontvangen in Wijhe, Arjen Leistra maakte opnames in Delft (St. Nicolaas Pieck en Gezellen), Zaandam (Maartenkerk) en de Havenkerk te Schiedam en Gerben Mourik tenslotte bespeelde orgels in de St. Franciscus te Oudewater, St. Nicolaas in Nieuwegein-Jutphaas en O.L.V. ten Hemelopneming te Joppe.

Een zeer geslaagd project want behalve de keus voor onbekendere instrumenten, variërend van vijf (Joppe) tot 29 stemmen (Schiedam), is in veel gevallen gekozen voor minder bekende composities. Wie kent bijvoorbeeld de Tweede Sonate van Chr. F. Hendriks, het Tweede Choral van Jan Bonefaas of stukken van Litzau, om enkele Nederlandse werken te noemen. Grote symfoniedelen van Franse componisten of uitgebreide Duitse koraalwerken zijn vermeden. Juist kleinere composities, zoals een Pastorale, Triptique of Impromptu van Vierne, of deeltjes uit de Neun Stücke van Reger komen hier zeer goed tot hun recht. De grote kracht van Maarschalkerweerds klank blijkt telkens de bijzondere samensmelting van Duitse, Franse én Hollandse elementen, waardoor muziek van Liszt, Reger net zo overtuigend klinkt als Franck (Prière in Schiedam!), Tournemire of hierboven genoemde Nederlandse componisten. Zoals bekend maakte Maarschalkerweerd geen grote *Récits symphoniques* of uitgebreide Duitse reeksen van 8'-labialen (tongwerken disponeerde hij beslist schaars, ook een Duitse invloed), maar hoe vaak

wordt de indruk niet gewekt dat zijn orgels groter overkomen dan ze werkelijk zijn én voor verschillende muziekstijlen inzetbaar. Het klankresultaat van Impromptu in Eindhoven doet niet onder voor een opname op een Cavallé-Coll-orgel. Opvallend is het frequente gebruik van de Vox humana (ook zo'n onovertroffen nabootsing, inclusief Tremolo), dit register viel blijkbaar zeer in de smaak.

Bijzonder is de aandacht die in dit herdenkingsjaar aan Hendrik Andriessen en Albert de Klerk wordt besteed. Van eerstgenoemde zijn Fête-Dieu, Sonata da Chiesa en de zelden gehoorde Quattro Studi te beluisteren, van diens geestelijke zoon een koraalbewerking over Psalm 123 en delen uit de in 2013 heruitgegeven Octo Fantasiae super themata gregoriana. De instrumenten zijn goed gedocumenteerd, met disposities (wijzigingen of toegevoegde stemmen vermeld met jaartal), foto's van orgelfront en speeltafel. Op een enkele uitzondering na vond een aantal restauraties in de afgelopen twintig jaar plaats en verkeren de orgels derhalve in goede staat. De algemene teksten werden geschreven door Philip van den Berg, Bart van Buitenen en Eric Koevoets, verder stelden alle organisten hun eigen programmatoelichtingen samen.

Na ruim een halve eeuw veronachtzaming, variërend van 'opfrissing' in neobarokke stijl tot sloop, wordt het Maarschalkerweerd-erfgoed sinds twintig jaar weer op juiste waarde geschat en gekoesterd. Deze opnamen getuigen van de warme, zangerige Maarschalkerweerd-klank die een ware schat van de rooms-katholieke kerk vormt. Van harte aanbevolen!

René Verwer

TER OVERWEGING

De hulpbisschop van Den Bosch, Rob Mutsaerts, is wellicht bij u bekend van zijn ongezouten pennenvruchten van voordat hij hulpbisschop werd. Tegenstanders noemen hem zelfs een 'zelfvoldane scherpslijper' (zie https://nl.wikipedia.org/wiki/Rob_Mutsaerts). Maar ach, een beetje echt katholieke humor en zelfreflectie is ons als kerkmusici toch ook niet vreemd? Wat vind u hiervan? Graag uw reactie naar redactie@kdov.nl .

"In vroeger dagen toen armoe troef was en er geleefd werd in eenvoudige huisjes, had men veel over voor het lokale Godshuis. Kijk eens naar de kerken die in de jaren '20 en '30 gebouwd zijn. In de jaren '70 werden ook wat dat betreft de rollen omgedraaid, met heel wat overdekte parkeergarages als resultaat. De wansmaak regeerde. Zelfs prachtige middeleeuwse kerkjes werden vakkundig verknald met grindtegels en kuipstoeltjes. Het hoogaltaar moest wijken voor koorbanken en een pornofoon (zo noemt een zekere Brabantse pastoor zo'n farfisa-orgeltje dat de plaats innam van fameuze Smitsorgels). Prachtige plafondschilderingen werden overgekalkt (bij voorkeur grijs). Heiligenbeelden maakten plaats

voor botanische struikgewassen. Ook de knielbanken verdwenen. Het geeft perfect aan hoe men over het sacrament dacht. Veelzeggend zijn ook de houten hostiebakjes en de zilveren collecteschalen. California Dreaming als offerandelied is ook niet echt devotiebevorderend (misschien dat het offerandelied om die reden 'collectelied' genoemd werd)."
Mgr. Rob Mutsaerts, *Gewoon over geloof*, 2014, blz.76

"Het voorbeeld van Jezus navolgen is niet altijd voor iedereen letterlijk bedoeld. Ik bedoel, als Gods Zoon had Hij kracht en macht die wij niet hebben. Als we zouden moeten doen wat Jezus deed, zouden we blinden het zicht terug moeten geven en dan ook nog eens zijn zonden vergeven. Bij een uitvaart zouden we tegen de weduwe moeten zeggen 'hij slaapt alleen maar', vervolgens de overledene uit de kist overeind helpen en hem enkele plakjes Dela-cake te eten moeten geven. Bij een concert van Black Sabbath zouden we op het podium moeten springen en Ozzy exorciseren. En bij een mis waar onzin verkondigd wordt en de liederen niet te harden zijn, een honkbalknuppel pakken en iedereen de kerk uitmeppen, de collecte op de grond smijten en roepen: 'dit is het huis van mijn Vader, maar gij hebt er een oosterhuis van gemaakt'. "
Mgr. Rob Mutsaerts, *Gewoon over geloof*, 2014, blz.184

VREUGDE

"Kijk, dát is pas vreugde, mijn geliefde broeders en zusters, die vreugde in het samenzijn met elkaar, de vreugde in het zingen van psalmen en hymnen, de vreugde in het herdenken van het lijden en de verrijzenis van Christus, de vreugde in de hoop op het toekomstige leven. Als wat we hopen ons al zoveel vreugde schenkt, hoe zal het dan zijn als we het in handen hebben?"

Kerkvader Augustinus, sermo 229B (in: *Als het licht in het hart*, Baarn, 1996, blz.8)

De viering van het 100-jarig bestaan van de KDOV is op

zaterdag 25 november 2017

U komt toch ook?